

Teoria krat

LISTA 1

Zadanie 1. Wykaż, że jeśli $x_0 \leq x_1 \leq \dots \leq x_n \leq x_0$, to $x_0 = x_1 = \dots = x_n = x_0$.

Zadanie 2. Wymień wszystkie relacje częściowego porządku na zbiorze trzy i pięcioelementowym.

Zadanie 3. Udowodnij, że $\langle P, \leq \rangle$, dla P i $\leq$ jak poniżej, jest posetem.

- (i) Niech $P = 2^X$ dla dowolnego zbioru X i niech $A \leq B$ oznacza, że $A \subseteq B$ dla $A, B \in P$.
- (ii) Niech P będzie zbiorem wszystkich funkcji o wartościach rzeczywistych określonych na zbiorze X . Dla $f, g \in P$ piszemy $f \leq g$, gdy $f(x) \leq g(x)$ dla wszystkich $x \in X$.
- (iii) Niech P będzie zbiorem wszystkich zbiorów otwartych pewnej topologii i niech $\leq$ jak w (i).
- (iv) Niech P będzie zbiorem wszystkich istot ludzkich, i niech $a \leq b$ oznacza, że a jest potomkiem b .

Zadanie 4. Niech A będzie zbiorem i niech P będzie zbiorem wszystkich relacji częściowego porządku na A . Dla $\rho, \sigma \in P$, $\rho \leq \sigma$ wtw., gdy $a \rho b$ implikuje $a \sigma b$ ($a, b \in A$). Udowodnij, że $\langle P, \leq \rangle$ jest posetem.

Zadanie 5. Wykaż, że jeśli dla wszystkich niepustych podzbiorów H posetu P istnieje $\inf H$, to istnieje również $\sup \emptyset$ w P .

Zadanie 6. Przypuśćmy, że w posecie określone są $b \vee c$, $a \vee (b \vee c)$ oraz $a \vee b$. Wykazać, że określony jest $(a \vee b) \vee c$ oraz, że $a \vee (b \vee c) = (a \vee b) \vee c$.

Zadanie 7. Wykazać, że jeśli element $a \wedge b$ jest określony w posecie, to również określony jest element $(a \vee b) \wedge c$.

Zadanie 8. Niech H i K będą podzbiarami pewnego posetu, takimi, że istnieją $\sup H$, $\sup K$ oraz $\sup(H \cup K)$. Wykazać, że $(\sup H) \vee (\sup K)$ istnieje i jest równy $\sup(H \cup K)$.

Teoria krat

LISTA 2

Zadanie 1. Które z przykładów w zadaniu 3 z poprzedniej listy są kratami? Jak w nich można określić kres dolny i górny?

Zadanie 2. Wykaż, że każdy łańcuch jest kratą.

Zadanie 3. Niech P będzie zbiorem wszystkich podgrup grupy G . Dowieść, że $\langle P, \subseteq \rangle$ jest kratą. Wyznaczyc $X \wedge Y$ oraz $X \vee Y$ dla $X, Y \in P$.

Zadanie 4. Niech P będzie zbiorem wszystkich podprzestrzeni przestrzeni wektorowej (afinicznej, rzutowej). Dowieść, że $\langle P, \subseteq \rangle$ jest kratą. Wyznaczyc $X \wedge Y$ oraz $X \vee Y$ dla $X, Y \in P$.

Zadanie 5. Niech $\langle P, \leq \rangle$ będzie posetem, w którym dla dowolnego $H \subseteq P$ istnieje $\inf H$. Wykaż, że $\langle P, \leq \rangle$ jest kratą.

Zadanie 6. Dowieść, że warunek pochłaniania implikuje warunek idempotencji operacji $\wedge$ oraz $\vee$ w kracie.

Zadanie 7. Opisz najbardziej ogólną kratę utworzoną przez elementy a, b, c takie, że $b < a$ (tzn. $b \leq a$ i $b \neq a$).

Zadanie 8. Opisz najbardziej ogólną kratę utworzoną przez elementy a, b, c takie, że $b < a$, $a \vee c = b \vee c$ oraz $a \wedge c = b \wedge c$.

Teoria krat

LISTA 3

Zadanie 1. Wykazać, że $\wedge$ -homomorfizm i $\vee$ -homomorfizm zachowuje porządek.

Zadanie 2. Czy przekształcenie krat f jest izomorfizmem jeśli odwzorowanie odwrotne f^{-1} zachowuje porządek?

Zadanie 3. Wykaż, że krata L jest łańcuchem wtw., gdy każdy niepusty podzbiór L jest podkratą.

Zadanie 4. Z ilu elementów składa się podkrata generowana przez dwa różne elementy?

Zadanie 5. Wykazać, że odcinek kraty jest podkratą wypukłą.

Zadanie 6. Wykazać, że ideał kraty jest podkratą wypukłą.

Zadanie 7. Wykaż, że obraz i przeciwobraz ideału przy homomorfizmie krat „na” jest ideałem.

Zadanie 8. Czy obraz ideału pierwszego przy homomorfizmie jest ideałem pierwszym?

Zadanie 9. Dowieść, że każdy ideał kraty L jest pierwszy wtw., gdy L jest łańcuchem.

Zadanie 10. Niech H będzie takim niepustym podzbiorem kraty, że dla $a, b \in H$ mamy $a \vee b \in H$. Pokaż, że

$$(H] = \bigcup \{(h) : h \in H\}.$$

Teoria krat

LISTA 4

Zadanie 1. Wykaż, że jeśli K jest podkratą kraty L , to K jest izomorficzne z pewną podkratą kraty $I(L)$ ideałów kraty L .

Zadanie 2. Niech L i K będą kratami i $\varphi: L \rightarrow K$ homomorfizmem krat (nie koniecznie „na”). Wykaż, że jeśli K jest ograniczona z dołu, to $I = \varphi^{-1}(0)$ jest ideałem w L .

Zadanie 3. Dowieść następujące zdanie: I jest ideałem właściwym kraty L wtw., gdy istnieje taki $\vee$ -homomorfizm φ kraty L na C_2 , że $I = \varphi^{-1}(0)$.

Zadanie 4. Dowieść, że: I jest ideałem pierwszym kraty L wtw., gdy istnieje taki homomorfizm φ kraty L na C_2 , że $I = \varphi^{-1}(0)$.

Zadanie 5. Jak można określić częściowy porządek na produkcie prostym krat?

Zadanie 6. Niech L_1, L_2, K_1, K_2 będą takimi kratami, że $L_1 \cong L_2$ oraz $K_1 \cong K_2$. Wykaż, że

$$K_1 \times L_1 \cong L_1 \times K_1 \cong L_2 \times K_2.$$

Zadanie 7. Wyznacz kratę kongruencji łańcucha 2 i 3 elementowego. Czy w łańcuchu każda relacja równoważności jest relacją kongruencji?

Zadanie 8. Niech L będzie kratą, ρ kongruencją na L i niech K będzie podkratą L . Wykaż, że jeśli dla każdego $a \in L$ mamy dokładnie jeden $b \in K$ taki, że $a \equiv_{\rho} b$, to $L/\rho \cong K$.

Zadanie 9. Niech L i K będą kratami i niech $\varphi: L \rightarrow K$ będzie bijekcją taką, że

$$\{\varphi(a \wedge b), \varphi(a \vee b)\} = \{\varphi(a) \wedge \varphi(b), \varphi(a) \vee \varphi(b)\}$$

dla wszystkich $a, b \in L$. Wykaż, że jeśli A jest podkratą L , to $\varphi(A)$ jest podkratą K .

Teoria krat

LISTA 5

Zadanie 1. Wykaż prawdziwość poniższych nierówności w dowolnej kratce:

- (i) $(x \wedge y) \vee (x \wedge z) \leq x \wedge (y \vee z)$,
- (ii) $x \vee (y \wedge z) \leq (x \vee y) \wedge (x \vee z)$,
- (iii) $(x \wedge y) \vee (y \wedge z) \vee (z \wedge x) \leq (x \vee y) \wedge (y \vee z) \wedge (z \vee x)$,
- (iv) $(x \wedge y) \vee (x \wedge z) \leq x \wedge (y \vee (x \wedge z))$.

Zadanie 2. Wykaż równoważność poniższych tożsamości i nierówności w dowolnej kratce:

- (i) $(x \wedge y) \vee (x \wedge z) = x \wedge (y \vee z)$,
- (ii) $(x \vee y) \wedge (x \vee z) = x \vee (y \wedge z)$,
- (iii) $(x \vee y) \wedge z \leq x \vee (y \wedge z)$.

Zadanie 3. Wykaż, że przekształcenie izotoniczne łańcucha jest jego homomorfizmem.

Zadanie 4. Wykaż, że jeśli każde przekształcenie izotoniczne kraty L jest homomorfizmem, to L jest łańcuchem.

Zadanie 5. Wykaż, że w kratce skończonej wysokości przeciwobrazem dowolnego elementu przy homomorfizmie jest odcinek.

Teoria krat

LISTA 6

Zadanie 1. Wykaż, że krata dzielników normalnych grupy jest modularna.

Zadanie 2. Wykaż, że krata podprzestrzeni przestrzeni wektorowej (desarguesowskiej przestrzeni rzutowej) jest modularna.

Zadanie 3. Wykaż, że krata podprzestrzeni przestrzeni afinicznej nie jest modularna.

Zadanie 4. Wykaż, że krata jest modularna wtw., gdy zachodzi nierówność

$$x \wedge (y \vee z) \leq y \vee ((x \vee y) \wedge z).$$

Zadanie 5. Wykaż, że krata jest modularna wtw. gdy, spełnia tożsamość

$$(x \vee (y \wedge z)) \wedge (y \vee z) = (x \wedge (y \vee z)) \vee (y \wedge z).$$

Zadanie 6. Niech L będzie kratą i $a, b \in L$. Wówczas $\varphi_b: x \rightarrow x \wedge b$ odwzorowuje $[a, a \vee b]$ w $[a \wedge b, b]$ oraz $\psi_a: x \rightarrow x \vee a$ odwzorowuje $[a \wedge b, b]$ w $[a, a \vee b]$. Pokaż, że $\varphi_b \psi_a \varphi_b = \varphi_b$ oraz $\psi_a \varphi_b \psi_a = \psi_a$.

Zadanie 7. Wykaż, że w kratce modularnej

$$x \wedge y = [(x \wedge y) \vee (x \wedge z)] \wedge [(x \wedge y) \vee (y \wedge z)].$$

Zadanie 8. Wykaż, że krata L jest modularna wtw., gdy dla dowolnych $x, y, z \in L$

$$x \wedge (y \vee z) = x \wedge ((y \wedge (x \vee z)) \vee z).$$

Zadanie 9. Wykaż, że krata L jest modularna wtw., gdy dla dowolnych $x, y, z \in L$

$$[(x \wedge z) \vee y] \wedge z = [(y \wedge z) \vee x] \wedge z.$$

Zadanie 10. Czy podkrata i homomorficzny obraz kraty modularnej jest kratą modularną? Czy produkt prosty krat modularnych jest modularny?

Teoria krat

LISTA 7

Zadanie 1. Wykaż, że w ograniczonej kracie dystrybutywnej, jeśli elementy a, b mają dopełnienia odpowiednio a', b' , to

$$(a \wedge b)' = a' \vee b', \quad (a \vee b)' = a' \wedge b'.$$

Zadanie 2. Wykaż, że w kracie dystrybutywnej jeśli $a \vee b$ oraz $a \wedge b$ mają uzupełnienia, to również a i b mają uzupełnienia.

Zadanie 3. Niech L, K będą kratami boolowskimi i niech $\varphi: L \rightarrow K$ będzie homomorfizmem. Wykaż, że wówczas dla $a \in L$ zachodzi

$$\varphi(a') = \varphi(a)'$$

Zadanie 4. W kracie ograniczonej wykaż, że jeśli x jest względnym uzupełnieniem a w odcinku $[b, c]$, y jest względnym uzupełnieniem c w $[x, 1]$, z jest względnym uzupełnieniem b w $[0, x]$, oraz t jest względnym uzupełnieniem x w $[z, y]$, to t jest uzupełnieniem a .

Zadanie 5. Wykaż, że każda dystrybutywna krata jest modułarna, ale nie na odwrót. Jaka jest najmniejsza krata modułarna i niedystrybutywna?

Zadanie 6. Wykaż, że łańcuch jest dystrybutywny.

Zadanie 7. Wykaż, że krata L jest dystrybutywna wtw., gdy dla dowolnych $x, y, z \in L$

$$(x \vee y) \wedge [z \vee (x \wedge y)] = (x \wedge y) \vee (y \wedge z) \vee (z \wedge x).$$

Zadanie 8. Wykaż, że krata L jest dystrybutywna wtw., gdy dla dowolnych $x, y, z \in L$

$$(x \vee y) \wedge z \leq x \vee (y \wedge z).$$

Zadanie 9. Niech L będzie kratą boolowską. Wykazać, że zbiór L wraz z operacją

$$a + b := (a \wedge b') \vee (a' \wedge b)$$

jest grupą abelową. Ile to $a + a$?

Zadanie 10. Niech L będzie kratą dystrybutywną i niech $a, b, c \in L$ takie, że $a \leq b$. Czy to prawda, że krata $[a, b]$ jest boolowska wtw., gdy kraty $[a \wedge c, b \wedge c]$ oraz $[a \vee c, b \vee c]$ są boolowskie?

Zadanie 11. Niech L będzie kratą modułarną i $a, b \in L$. Dowieść, że odcinek $[a \wedge b, a \vee b]$ jest podkratą generowaną przez $[a \wedge b, a] \cup [a \wedge b, b]$ wtw. gdy L jest dystrybutywna.

Teoria krat

LISTA 8

Zadanie 1. Wykaż, że krata L jest półmodularna wtw. gdy $x \wedge y \prec x$ implikuje $y \prec x \vee y$.

Zadanie 2. Niech L będzie kratą półmodularną. Wykaż, że jeśli p, q są atomami w L , $a \in L$ oraz $a < a \vee q \leq a \vee p$, to $a \vee p = a \vee q$ (aksjomat wymiany Steinitz'a-MacLane'a).

Zadanie 3. Niech L będzie kratą. Wykaż, że wszystkie podkraty L są półmodularne wtw. gdy L jest modularna.

Zadanie 4. Wykaż, że produkt prosty krat półmodularnych jest półmodularny.

Zadanie 5. Wykaż, że wypukła podkrata kraty półmodularnej jest półmodularna.

Zadanie 6. Wykaż, że obraz kraty półmodularnej skończonej długości przy homomorfizmie jest kratą półmodularną.

Zadanie 7. Mówimy, że krata L spełnia warunek MacLane'a wtw. gdy, dla $a, b, c \in L$ takich, że $a \parallel b$ i $a \wedge b < c \leq a$ istnieje $d \in L$ takie, że $a \wedge (b \vee d) = c$. Wykaż, że warunek MacLane'a implikuje UCC.

Zadanie 8. Wykaż, że krata L skończonej długości jest półmodularna wtw. gdy L spełnia warunek MacLane'a.